

ARADI HIRDETŐ.

Szerkeszti 's kiadja Sveszter Ferencz.

44-dik szám. Szombaton October 28-án 1848. 7-ik évi folyam.

Az előfizetésidő és hirdetések valamint ezen lapra, ugyazint az „Arader Kundschaftsblatt“-ra naponként elfogadtatnak a szerkesztőség irdájában (Forray utcában, Viszkub háza 1. emeletében) reggeli 7 órától fogva estéli 6-ig.

H í r ű l.

A t. cz. közönség tudomásba helyeztetik: miszerint néhai Galliny Pál gyógyszerész tulajdonához tartozó, 's a Sz.-Háromság-hoz címzett aradi gyógyszerész-tár kezelése okleveles Boros Imre gyógyszerész urra, ki már két évek óta a nevezett gyógyszerész-tárban a tiszt közönség és aradi orvos urak teljes meglegedésökre működik, bizatott, 's alulirt által Provisorsággal felruházott; — biztosítván egyszersmind a t. cz. közönséget, hogy a kívánt gyógyszerek a legnagyobb lelkiösmeretességgel, pontossággal és gyorsasággal fognak kiszolgáltatni.

Aradon oct. 27-én 1848.

Munkátsy Miklós,
Aradváros főorvosa.

Oktatási ajánlat.

Fehér varrásban, fehér, fekete, arany- és egyéb hímvarrásokban, horgolásban, és egyéb különféle kézi munkákban, továbbá olvasás, írás és számvetésben oktatás adatik az azelőtti templomost szabadsajtó-utcában, a 2 pisztolyhoz címzett Novák házában földszint. Bejárás a kereszt-utcában.

J e l e n t é s.

Alulirtnál szarkautczában, az oskolautca végén özvegy Draesay házában 478 sz. a. van egy szoba, istálló kocsiszínnel minden órában kiadó. Ugyan annál tanulók kosztba felvétetnek.

Varga Péter,
elemi tanító.

Néhány oskolás gyermekek

fölvétetnek az új oskola-pálya beérkezével lak és tápzatba egy az oskolához közel lévő tisztes házba. Bővebbet a szerkesztőségél.

Hölgy és férfi divatképek,

mozgékonyok és mozdíthatlanok, a második fél évre kaphatók a szerkesztőségél.

Két nyerges ló

szabad kézből eladandó. Bővebb értesítést nyerhetni a „Sz. Háromság-hoz“ címzett gyógyszerész-tárban Aradon.

5 akó 1847. évi magyaráthi bor, vas abrincos hordóval együtt, eladó. Értekezhetni a szerkesztőség irdájában.

L a k b é r l e t.

A kórház-utcában kebeleztet Schaefer-féle ház, — mellyben 5 szoba, konyha, 2 kamara, istálló, gyümölcsöskert, nagy udvar, kukoriczakaréka, és gabonapadlás van, — jövő 1849-ik év september utoljájáig tartandó bérbe minden órán kiadó: — ugyazint Dániel Lázár-nő tulajdonához tartozó, ugyanazon utcában lévő, két szobát, konyhát és kamarát, nagy udvart és nagy kertet foglaló ház egy vagy több évekre szinte minden órán kiadó; melly két lakás iránt értekezhetni jelenleg Pesti- vagyis Kossuth-utcában 685. számú házban lakó Dániel Lázár-nő asszonyságnál.

Minden órán kiadó

2 szoba, konyha és farakhely a kigyó-utcában 258. sz. Pankl házban.

Á r l e j t é s.

Kir. szabadalmas Vinga városa részéről közhírré tétetik, miszerint a városi iróház 1848-ik évi szükségéinek fődözésére kívántató írószerek, u. m. 28. rizma különféle nagyságu és mineműségű papiros, 5 font spanyolviaszk, 6 kötet fekete és 2 kötet veres iron, 12 kötet huzott toll, 9 font spagát kiszolgáltatása iránt f. évi november 8-ik napján, délelőtti 9 órakor, a városházán nyilvános árlejtés fog tartatni, mire az illető vállalkozók ezennel illendően meghivattatnak.

Költ Vingan october 27-én 1848.

C s ö d ö k.

Arad városa polgári törvényszéke által LEOPOLD FERENCZ cukrász ellen csőd nyittat-

ván, a' hitelezők törvényszék előtti megjelenésükre f. e. Nov. 7-ik napját tűzte ki határidőül. Ideiglenes tömeggondnoknak **V ar j a s y J á n o s** tanácsnok, és perügyelőnek **B o r o s S á n d o r** alügyész nevezettek ki.

H i r s c h l H e r m a n fűszeráros ellen f. e. november 7-ére.

W i a n k l e r B e n e d e k kereskedő ellen f. e. november 7-ére.

T e n n e r I g n á c z aranyműves ellen November 2-ára.

H e l y b e l i.

E' folyó évi november 5-kére eső mindszenti- (6 hit szerint Demeter-) vásár a' jelen lévő háborús körülmények miatt az idén nem tartatik.

× **V ö r ö s A n t a l** alispán, Aradmegye részére kinevezett teljhatalmu korm. biztos már is erőhatóan működik.

× Pénteken f. hó 20-án Uj-Aradhoz közel eső Kisfaludnál (Engelsbrunn) **M a r j á s y** őrnagy parancsnoksága alatt álló honvéd, és a' **S c h v a r c z e n b e r g U h l á n o k** között történt összeütközés alkalmával ez utóbbiak közül az osztályfő, és néhány közlegény, valamint a' rukovínaiak közül 3 egyén esett el 's sokan megsebesültek, de a' mieink közül is 2 maradt a' csataterén. Két ágyu elfoglaltatott, és az ellenségnek hátrálni kellett. Kövér, a' feketesárga érzésű földesur és főbíró, tulajdon jobbjágyaitól agyonlövetett.

A' maros mentében lefelé fekvő Pécaska mezővárosa már előtte való nap az uhlánoktól végképen megtisztítottatott.

Rákövetkező vasárnap, reggeli 5 órakor honvédünk Uj-Aradon volt uhlánokat és gyalogságot megtámadá, kik nagy veszteséggel menekültek a' várhoz, minek következtében a' győztesek Uj-Aradot elfoglalák. — Mind az ütközet alatt, mind pedig később is a' várból több óráig mintegy 500 ágyulövessel városunkat bombázták, mi által sok derék ház nagyon megrongáltatott és egy némbér gyermekestül, valamint több ló megöletett. Este is történt néhány ágyulövés, mindazáltal rossz következés nélkül; azonban hétfőn reggel a' **Z s i v k o v i t s, L e i n i n g e n, R u k o v i n a** és **D o n M i g u e l** gyalogságból, valamint **S c h v a r c z e n b e r g** uhlánok közül egy sokaság Uj-Arad felé kiindulván, az ott elhelyezett honvédünket megtámadá, melly azonban őket helyes állásánál fogva derekasan megverte, néhány tiszt és sok közlegény a' csataterén maradt, fölötté sokan megsebesedtek és egy ágyu haszonvehetlenné tetetett 's így ismét győztesek lettek a' mieink. Az elesettek száma részünkről aránylag csekély; de városunk ekkor is borzasztólag bombáztatott. — Dél után az örök felváltása alkalmával a' várból mieinkre ágyuztak, kiken ugyan sérelem

nem esett, de **G a l l i n y** úr, köztiszteletű gyógyszerészünk és a' lovas nemzetőrség tisztje, gyermekével vesztére épen akkor arra kocsizván, testének közepé tájt a' gömb érvén, mind ketten siralmasan megcsónkítottán, szörnyű halált haltak; ekkor egy másik gyermek is szétzuzatott.

Ezen ártatlanul megölettek' vére hangosan boszuért kiált!

E' vésteljes eseményekhez még a' világosi oláhok zendülése is hozzá járult, hol fegyveresen összegyűltek, de folyó hó 23-án az odasietett honvédőink és aradi nemzetőreink **G a l** őrnagy vezérlete alatt szétverték, azonban ismét összeszedődnek, 's a' mint mondják, komoly összeütközés történt már.

Uj-Arad mezővárosának szerencsés elfoglalása óta a' közlekedés a' maroson a' városon alól helyreállítottatott, mi az utasokra nézve nagy fontosságú.

24-én a' szerencsétlenül járt **G a l l i n y** úr és 8 éves gyermekének eltakarítása egész csendességben történt, valamint most általában minden temetések harangszó és pompa nélkül, csak egy lelkész kíséretében történnek. Ezen zűrzavarok közt a' halotti szemle is elmarad, minek következtében e' lapokban a' halottak jegyzéke elő nem adathatik.

Mint hogy héti vásáraink igen csekélyek, így tehát a' gabona ára sem jegyezhetetik fel.

25-én reggel néhány honvédőink a' várbástyáin álló tüzerekre és várőrségre ismételve jó sikerrel tüzeltek, melly okra nézve az uj-aradi őrizetre a' várból huzamos ágyuzás következett. Változtatás okáért néhány lövéssel városunk is megvédeltetett.

V e g y l e t.

—°. R e n d e l e t. A' cselszövőknek és hazárulóknak hazánk érdekeit veszélyeztető viszonos érintései és lázításai gátlására okvetetlenül szükséges, hogy az utilevelek tekintetében következők rendeltessenek és vonatkozólag hirdettessenek:

1) Kivétel nélkül mindenik, ki lakhelyéről akárhová elutazni szándékozik, köteles magát utilevéllel ellátni.

2) Utileveleket csak olyan egyéneknek kell adni, kik utazások czélát előadják és a' hazát veszélyeztető legkisebb adatokkal sem terheltetnek.

3) Az utilevelek rovatai következők: Az utazó neve, jelleme, állapota (t. i. nős-e vagy nőtelen), hite, születéshelye, lakhelye, kora, termete, orcája, haja, szemei, orra, különös ismertető jelei, utazás czélja, utitárs.

4) Az utilevelekbe a' személyleírás, akár mily rangúak legyenek az utasok, a' 3-ik pontnak rovatai szerint beirandók; ezen rendszabás szól az utitársakra nézve is.

5) Az iparosok, kik vándorolnak, vagy megkezdett vándorlásukat folytatni akarják, kötelesek,

azt illető törvényeiket, a' a' belügyminis

6) E' rendszabásokkal el

nak tekintetni

7) Minde

ben az utasok

venni, hol azo

8) Az ill

mény felelőssé

rendelet ponto

ket halaszthata

Pest, oct.

—°. A' k

déli 12 óra

laitha melletti

tennek, hogy

uralgott, fentar

mozdítottak, n

18-án nagy elő

gei a' mieinkk

szok elleneben

az ellenség nag

A' választ

a' bánati seregt

deleket megte

végre nagy erő

csendet remény

derék ezredes

Záborszky a

ajánló levelét

zászlót kitűz.

Perczel M

értesítése felo

get megfutarit

gek seregeit re

di- és Zrínyi-

kat. A' tisztel

Gáspár, Drang

van 4 halott,

— Perczel a'

szót-tamásiakke

hogy a' bán t

kell tehát bán

feláldozni kény

czel — az az:

tornya felé me

Az elnök

kimondja a' kö

gével együtt é

—°. Bu

nek, aggodalm

gyűlés segítség

geink béctől

Kossuth ma

munkálatokat

azt illető törvényhatóságuknál jelenteni, és vándorkönyveiket, a' hatóságnál megtörtént láttazás után a' belügyminisztériumhoz hitelesítés végett beküldeni.

6) E' rendszabályokban foglalt megkivántatóságokkal el nem látott utasok gyanusáknak fogának tekintetni.

7) Minden városokban és nagyobb községekben az utasok utleveleit szoros vizsgálat alá kell venni, hol azokat szükségkép láttazni kell.

8) Az illető törvényhatóság elnökeinek kemény felelősség terhe alatt meghagyatik, hogy e' rendelet pontos végrehajtására helyben rendelkezket halaszthatatlanul tegyenek.

Pest, oct. 18-án 1848.

A' honvédelmi bizottmány
Nyáry Pál, h. elnök.

—* A' képviselőház ülése oct. 20-án, déli 12 órakor. Elnök, Pálffy jelenti, hogy a' laitha melletti táborban a' legjobb rendelek tételnek, hogy a' seregben a' jó buzgalom, melly uralgott, fentartassék. A' tisztek közül sokan előmozdítottak, mások pedig elbocsáttattak. October 18-án nagy előörsi viaskodás vala Bueknál. Görgei a' mieinkkel a' József könnyüvasasok és vadászok elleneben állott, és ezeket éjszaka 2 órakor az ellenség nagy veszteségével szétverte. (Tetszés.)

A' választmány — folytatá Pálffy — figyelmét a' bánati seregtől sem fordítá el, a' szükséges rendelkezeteket megtevé. Erdélyhonban a' korm. biztos végre nagy erőhatályal lép föl, s ott csakhamar esendét reménylhetünk. — Befejezőleg Perczel M. derek ezredes újonan 800 horvátot foglyokká tett.

Záborszky a' pétervárad parancsnok Blagoevich ajánló levelét felolvasá, melly szerint a' magyar zászlót kitüzé.

Perczel M. ezredes Hatosán, oct. 10-én kelt értesítése felolvastatik, hogy Letenyén az ellenséget megfutamította. A' honvéd-tüzérek az ellenségek seregeit rettenefesen megriktották. A' Hunyadi- és Zrinyi-honvédek nagyon kitünteté magukat. A' tisztek közül különösen megneveztetnek: Gáspár, Drangos, Jánosi és Szekulits. Részünkről van 4 halott, 5 nagyon- és 14 csekélyen sebedt. — Perczel a' muraközökre figyelmeztet, kik a' szt.-tamásiakként magukat elsánczolni akarják, és hogy a' bán biztosait mindenütt látni. Erélyesen kell tehát bannunk, nehogy utóbb háromsoros erőt feláldozni kénytelenítessünk. Holnap — írja Perczel — az az: f. hó 17-én, a' jól elsánczolt Csáktornya felé menend.

Az elnök a' ház, az az: a' nemzet nevében kimondja a' köszönetet, mellyre Perczel hadseregével együtt érdemes. (O. P. Ztg.)

—* Budapest, oct. 17-én. Hála az egeknek, aggodalmaink megszűntek. A' bécsi országgyűlés segítséget kért, minek következtében seregeink béctől már csak 2 állomásnyira vannak. Kossuth maga megy a' táborba, hogy a' harczmunkálatokat vezérelje, a' fölötté felbuzdult pesti

nemzetőrség nagyobb része hozzá csatlakozik. Előre küldetett 24 ágyu 300 lóval.

Ma délután 5 órakor a' képviselőházban ülés tartatott, hol ezen és egyéb ide vonatkozó határozatok szörnyű örömjaj közt elfogadtattak, és kihirdettek.

A' bécsi országgyűlés kimondá Jellachichnak, hogy őt magyarország és ausztria ellenségének tekintti, és hogy mentül előbb kitakarodjon. — A' választmány Urbánnak mint rablónak fejére jutalmat tett ki. A' felső vidéki tót lázítók fejékre is jutalmak rendeltettek, de száz ftnál kevesebb, mert annyit nem érnek. — Erdélyhonban már három lázító csügg. — Rott, Philippovics, Berger (aradi várparancsnok) és Blomberg végett interpellációk tétettek, melly utóbbi mint hazaáruló földönfutónak nyilvánítottatott ugy, hogy mindenki szabadon agyonlöheti. (P. Ztg.)

—* Pest. Oct. 18-án délelőtti 10 órakor Kossuth L. a' honvédelmi bizottmány elnöke a' duna kövezett partjánál hajóra szállt, hogy a' táborba menjen és bécsnek megszabadítása s a' horvát korlátlan uralom hívei főczinkosának gemsemmitésén személyesen örködjön. Meglehető erős zászlóalj követé a' pesti nemzetőrségi önkénytesekből, részint tiszteletből, részint segély és hálaadásul azon bécsi bajtársok iránt, kik olly haszonkeresetlenül mint a' magyar hármasszin szövetségesei fölkeltek. (O. P. Ztg.)

—* Bécs, oct. 17-én. Nagy kedvetlenséget gerjesztett ma este azon tudósítás, hogy Jellachich innen elvonul, hogy itt is, mint mindenütt elszalad, mert az ellenségek mutatkoznak, és hogy az előörsei futásukban már Mürz z uschlagba érkeztek.

—* Blagoevich pétervárad várparancsnok hivatalos jelentése a' hadügyministerhez, oct. 15-én. Blagoevich várparancsnok jelenti, hogy a' honvédelmi bizottmány rendeletét, illetőleg a' magyar zászló kitüzését, parancsnoksága alatt lévő hadiseregnek, Z a h n altábornagy, a' főtisztikar és főlebbvaló tisztek jelenlétében hirdeté és a' magyar zászlót kitüzeté, melly ma reggeltől fogva a' főtanyákon és valamennyi katonai épületeken lobog. A' hadsereg a' honvédelmi bizottmány illető rendeletét legnagyobb lelkesedéssel fogada. X

☞ Pétervárad tehát nem tartozik a' szövetséghez, melly Temesvára és Aradvára közt fenáll, mint az e' lapok előbbi számában e' cikkknél: „Temesvár“ 253-ik oldalán hibásan jelentetett, mi jelenleg az öröm legnagyobb kifakadásával megigazítottatik. Szerkesztőség.

—* Kolozsvár, oct. 16-án. A' magyar nemzeti zászlóra vonatkozó kormányrendelet itt legnagyobb örömjajjal fogadtatott, ezt kiváltkép az altisztekről és a' várórség köztitézeiről mondhatni. Ma már több 400 köztitéznél tért át a' honvédhez, és a' végett már több tisztek is jelentkez-

tek. A' katonai zeneközpont egy része hasonlóan besoroztatá magát a' honvédek közé. — Urban 1500 emberrel és 3 ágyúval Naszódra megindult és Szászregenen felé vonul. — B. Baldacci úgy nyilatkozott, hogy szükség esetére az ótalmazás élére áll. (O. P. Ztg.)

— A' „Pester Ztg.”-ban foglalt és Pécsről f. e. october 19-ről szóló levelezésben mondatik: Hiteles tudósítás szerint állíthatjuk, miszerint tegnap oct. 18-án Eszéken a' magyar nemzeti zászló valósággal kitűzetett és az őrsereg, Zanini ezredbeli tiszteket kivéve, részünkre nyilatkozott légyen.

— A' lipótvári és munkácsi várak kezeinkben vannak, és nemzetőrökkel megrakva; szintugy a' kárpát hegyeken gácsországba vezető utakat katonaságunk és nemzetőrségünk elfoglalá onnan tehát ellenséges megtámadástól nincs mit tartatunk.

— Böhöm, a' lengyel tüzértábornagy, és az 1830-ki ostrolenkai ütközetnél győztes, bécsben megérkezett, hol a' nemzetőrségi tábornagi karnál hivatalt foglal. (O. P. Ztg.)

— A' harcok lelkétől ihletett bécsiek a' császár istállóiban volt valamennyi lovakat az ágyuk eleibe fogták.

— A' honvédelmi bizottmány egyik határozata nyilvánítja Hodzsát, mint ki papi hivatalától elmozdított, és a' néplázítás vétké rábizonyodott, Stur és Hurbán nyárspolgáraival együtt a' közbátorságra nézve veszedelmes embernek és hazárulónak, 's ezek e' határozvány kiadásával a' honpolgárok sorából kitöröltetnek. Ezen kívül 50 pftnyi jutalom kitétele mellett e' három lázító mindegyike fejére, a' hatóságoknak és magányosoknak is szoros kötelességükké tétetik, azokat, ha a' magyar határra lépni vakmerőlködnének, befogni, vagy akármiképp kézre keríteni.

Egy másik határozvány Bunyik Józsefet, ki az országot rabló csoportjával megtámadta, és magát Jellachich pártos merényeinek alacsony eszüközül adta, ki f. oct. 7-én és 8-án Eszék városában a' törvényesen választott tanácsot eltörölte, és új tanácsot választott, mellyet az említett Jellachich parancsai alá rendelt, ki a' postahivatalt is megtámadta és azoknak hivatalnokait letette, — ezennel törvényen kívüli honárulónak nyilvánítja, 's mindenki által szabadon elfogathatik, — sőt ennek, élve vagy halva teljesítésére, minden igaz hazafi, a' legszigorubb felelet terhe alatt köteleztetik.

Gróf Latour, volt osztrák hadügyminiszternek Temesmegyében fekvő birtokai elfoglaltattak.

A' prágában fekvő nádorhuszárainkból egy félszázad, áthatva a' honszeretet forró érzetétől, több helyekbeni nagyszámu ellenálláson vitézül áttörve, veszteséggel ugyan, de mégis a' hön szerezett övéikhez honunk megmentésére — Magyarhazánkba szerencsésen elérkeztek.

— A' honvéd-zászlóaljok számára főparancsnokságok hazánk 5 kerületében, és pedig Pesten, Aradon, Kassán, Pécsen és Kolozsvárott állítottak fel, és ezen parancsnokok már ki is nevezettek, jelesen: Pestre alezredes Pándi Sam., Aradra alezredes Csuha Ant., Kassára őrnagy Földváry Ant., Kolosvárra alezredes Cserey Antal. (P. Ztg.)

— Pest, oct. 21-én. Nagy megilletődést gerjesztett annak tekintete, midőn tegnap egy a' szegedi börtönökből kiszabadult Talián Kossuth képét megvevé, magához szorítá, kegyelvé, és aztán szorgalmasan mint egy ereklyét eltevé. A' kiszabadultak valamennyien, szám szerint 400-an felül, különös hadat képezve, Magyarország' és a' népek szabadságáért fegyvert fognak.

— B. Sina urodalmi magyarokban, mint hírlik, magyar nemzeti birtoknak fognak nyilatkoztatni, mert egy titkos, Jellachich dolgát előmozdító, Sina és Jellachich közti levelezésre akadtak. (Ung.)

— Rugalmas kövezet rugonymézgából. Mentő hajók rugonymézgából. Angolokban jelenleg istalók, kertek, stb. rugonymézgával kirakattatnak. A' rugonymézga-kövezet istalókban felülhaladhatlan; a' lovak egészségét biztosítja, és akadályozza térdeik feltörését lefekvéskor; kevés almot kíván, melly négyszerre tovább használható, mint egyébkor. Woolwichban ez előtt két évvel istalók rakattak ki rugonymézgával, és hasonlíthatlan tiszta állapotban vannak. — Az angol tengerészetre jelenleg 34 láb hosszú vas hajó-rinczű és 12 láb széles mentő hajó néhány vas kapcsón kívül egészen rugonymézgából építettik; az egyáltalában elmerítetetlenek tartatik, és kősziklához ütődve hihetőleg úgy visszaugrik, mint egy teke, a' nélkül, hogy eltörne. A' rugonymézga belső béllésnek is ajánlatik a' hajó-ágyuk és hajó-oldalok közt. Ezen anyag ára még mindig jutányos, és elégséges mennyiségben kapható.

— Egy gyümölcsész gondolatai. A' gyümölcsfatenyészőknek és tanítóknak igen hasonló foglalatosságuk van, mert mindegyik nevel és nemesít, mindkettőnek célja jó gyümölcsöt nyerni. Azért a' fáradságos munkájuk nagyra becsülhető. Milly szép a' gyümölcsfatenyésző' hatásköre. Reményét a' földbe veti, és a' föld nem háladatlan. Nem sokára picziny, tőle kicsúszott levelkék rengenek a' légben, és mindig magasbra szállni, mindig hatalmasnak lenni akarnak, hasznos hatalom, ha ha még a' verhenyeges lényecskék, a' kedves almák, vagy az olly igen kedveltető arany körték és egyéb gyümölcsök az ágokhoz csatolódnak. Halljátok, az én tanácsom az: hogy ti mindnyájan a' gyümölcsfatenyészéssel foglalkodjatok, — mert nincs kellemesebb, jutalmazóbb és nyugodtabb foglalkodás, mint fákat fölnevelni és nemesíteni.

A

45-dik

„Arader
(Forray)Több sz
zéptanodában
folyó hó 6-ánA' t. cz.
szerint néhai
donához tartó
aradi gyógy
Imre gyógy
nevezett gyó
aradi orvos ur
bizatott, 's al
tott; — bizto
séget, hogy a
lelkiösmeretes
fognak kiszolg
Aradon o

Nehány

fölvétetnek az
és tápszatba
tes házba. BöFehér va
egyéb hímvarr
lönféle kézi m
számvetésben
most szabads
zett Novák h
utczában.5 akó 18
vas abrics
kezhetni a'